

1 Timouti

Olo Iyoswo Simo'mjo loso Poul Timoutimne'no Mti'mokumentisofoho.

Olo Hungkuno Simo'mjofoho.

Jisas ahwomomne'no nto simentiso sohonta soswo *teti-wan'nji* (31) *teti-et'i'nji* (38) nto uyakolo'mentisopolikeno olo iyoswo loso Poul Timoutimne'no mti'mokumentisofoho. Timouti sohwo kako hwomu songo hweho. Poul Anituye syoho mji'miwento Timoutimo ango Lisitila sopo nta'ni tipema'mentiso hweho. Timoutiye na'uye yofeso Yunisiyoho. Kakoe atohwosi Louisiyoho. (Hungkuno hiso 2 Timouti sohe engo 1 honingkano we'e 5. Osopo weho.) Timoutiye mpohwo sohwo Ngkilik hweho. Pouli'nji Timouti'nji ang Loum sopo Anituye syoho imojiye hwa'uyoho. Hwangku Timouti kako Efesosinjo tajo ango somo Anituye syoho ma'mentisofoho. Poul kako Loum soswo hufa'u impe into'nawo'mentisofoho. Tifi oso impo'ango somta'ni nusihutofahoningkofi kako hwaho we'e Kilit, ango Efesos, hwaho Masetouniya osopo emoyimentisofoho. (Hungkuno hiso Taitas sohe engo 1 honingkano we'e 5 so'nji 1 Timouti sohe engo 1 honingkano we'e 3. Osopo weho.) Poul Timoutimo tajo ango Efesosinjo somo mokosyohumayo'ne uhwoti'mo'mentisofoho. Poul ango Efesos sopo komo'no mamnehono hune ose uyahoningki olo iyoswo loso mti'mokumentisofoho.

Poul iyoswo hiloso Masetouniya humanto mti'mokumentisofoho. Oso'no nakwo olo iyoswo homo lomo atofo lihwasi tifi uningkohwano.

1 ¹⁻² Nje hwomu Timouti sohwohnne'no ngko Pouli'nji olo iyoswo loso kumti'mokiyalokweno. Anitu kako nakwoe wonyomjo tohino somta'ni isihutofonemayo'ne sohwo'nji Kilais Jisas oso humne'no nakwo hontohumalohwone sohwonji siko ngkimo hungkuno yokumpohn'nyo ntonji siko ngkimo sikoe hungkuno liku'mofo (*apousel*) syoho ntapmmenisayo hwo'nyoho. Kiko Timouti sohwosi kiko Anitumo simeho wopingo umahnno so'no kiko nje hwomu ne imo'nimentohino hwosoho.

Ngko kikine'no olo'no nimo'ningkohoho. Nanikgkwohwo Anitu sohwo'nji nakwoe Hwe Engo Kila'is Jisasi'nji siko'monta'i siko kikine'no hitoho ulofihwoso'no siko kikimo wopingo kilohofohosisi simeho pompenjiyo wokijopanjiyoho. Oso'no nimo'ningkohoho.

**A'amu Anitumne'no hwasyo hungkuno liwo'ningkohoho
sofe hungkuno somne'no kiko yoka ulohoho.**

³Hohonta ngko hwaho Masetouniya'no wawomonji oso hungkuno kilimentohe somta'angoso olohonta apa'no wakilimne'no yohono. Hungkunoso olenoho. Kiko ango Efesos osopo ne'no nohumahoji a'amu oso hopo soponjo a'amu somo Anituye hungkuno hwasyo lutihwalokwofo sohwamo kiko ole uso, Sekwo olo a'amu lomo Anitumne'no hwasyo hungkunoso apa'no nolutihwafikutoho. Ose uso. ⁴Hofiko mpohwosa ajuyohwosafe yofe so'no hungkuno ne'no hnnontifi hofikoe yofe ho'noma'niwo'ningkohofofoho. Hofiko a'mane hungkuno kengo kengo sakinjo so'nji ne'no lutihuniwo'ningkohofofoho. Oso hungkuno hiso hofikoe hunomo wonyo imokinivo'ningkohofofoho. Oso siki hungkuno huhwo sohwo Anitumne'no simeho hi'ntnnono uyo somo mufo'manehoho. O'o, yoka ulikafiw'o'ningkisofoho. ⁵Kiko ole uso, Sekwo olo hungkuno homo losomne'no nihu'nahone foh'o'naopmno. Ose ulohojo'no hofiko jiye hungkunomo tifi kinengkapifijo'manji hofikoe yahino wonyo somo hohujo ikinjaofikuji huno wopingo'nohini syafisyikuji Anitumo simeho hi'ntnnono nehopi uyantifeho. Ose ikuji hofiko nom'ne a'amu somo nufo'mafikuji simeho wopingo umo'nantifeho. ⁶A'amu fehohnjoso hofiko Anitumo simeho uyo yahinoso noho'nasyontifi hofikoe huno wopingo sohwo ehilofaofahoningki hofiko siki hungkuno lomoyontifi hungkuno ne ane'njo hnniwo'ningkohofofoho. ⁷Hofiko Anituye honingkano hungkunoso wolutihwantifi ko yontifeso oso hungkuno hwapingo ne homo somo huno muyahoningki hofiko hwasyo hungkuno lontifi ole liwo'ningkohofoho, Nakwoe hungkunoso ne'njofoho liwo'ningkohofofoho.

⁸Nakwo huno ole nayohoho. Anitu kako nakumo kakoe honingkano hungkuno nejapmmentisoso oso honingkano hungkuno homo somo nakwo nto'no iningkowaso'manji nakwo huno ole wotipemantanoho. Oso honingkano hungkunoso wopingofoho. ⁹I olo so'nji nakwo huno nayohoho. Anituye honingkano hungkunoso a'amu honingkano wopingo'njo osomne'nohino'maho. O'o, a'amu honingkano wonyo yontifi hwe engo sohwamo enjwa'mo mohumayonjo somnefoho. A'amu hofiko Anitumne'no hohujo ikinjaofontifi yahino wonyo iwo'ningkohofo so'ntnnefoho. A'amu hofiko Anituye hungkunomo hwotoho fentifi hwahaponjo honingkano osomo iningkawowo'ningkohofo so'ntnne'nefoho. I a'amu kaningkwohwo'ya'umo fonjasyonto nom'ne

a'amu somo fonjasyiwo'ningkohofo oso hwantnne'nefoho. ¹⁰ Anituye honingkano hungkunoso a'amu apohufo'nji akngkilike'nji kifosyoho loho'niwo'ningkohofo so'ntnne'nefoho. A'amu nom'ne a'amufe mehomu hufo mawo'ningkohofo so'ntnne'nefoho. A'amu yo'mayoso hufo iwo'ningkohofo so'nji hwasyo hungkuno liwo'ningkohofo so'nji a'amu hofiko hwasyo hungkuno nehopi yokintahopono lihwono liwo'ningkohofo so'ntnne'nefoho. Oso yo'mayo yahino wonyo homo somo hano pitofasiyo'ne Anitu kakoe honingkano hungkunoso nejapmmentisofoho. Yo'mayo yahino wonyo hiso Anituye hungkuno ne'njo somne'no mangohwa imo'niwo'ningkohofofo. I oso'no nakwo Anituye hungkuno ne'njo so'no huno nto'no nayihwoso'no nakwo yo'mayo yahino wonyo somne'no i'waho nto'no wehumantanoho. ¹¹ Anitu kako oso hungkuno neso nom'ne a'amumo lutihwayo'ne syohoso ngkimo ntapmmentisofoho. Oso'no ngko kakoe hungkuno wopingo hiso losetihwalokweno. Anitu huhwo sohwo kako wopingo'nohini iwo'ningkiso sohwo kako simeho nto'no namokiyo'neso hwapingo hweho.

**Anitu kako Poulimne'no hitoho ulo'mentiso so'no Poul
kako Anitumne'no isamoyoka ulimentisofoho.**

¹² Nakwoe Hwe Engo Kilais Jisas kako huno ole syanifihu'mento, Poul kako nje syoho ntokofiyi imo'nyoso kako hoponoho. Ose syanifisyonto kako ngkimo kakoe syoho somne'no nihwosopento oso syoho homo somne'no kakoe yokumpohn'nyo ntapmmentisofoho. Oso'no ngko kakimo isamoyoka ulalokweno. ¹³ Hohonta ngko Jisasimne'no hwe wonyo hweho lonji ngko kakine'no yokumpohn'nyo imo'nitiwanji kakoe a'amu ne somo ngko hofikimo fonifonyo uloh'o'mentohefoho. Ngko oso yahino wonyo hiso ko imote sohwo'ni Anitu kako ngkine'no hitoho ulo'mentisofoho. Hwapingoso ngko Jisas kakoe hwapingo ne so'no huno nto'no manimmojofoho. I osohonta ngko kakimo simeho hi'ntnnono mummotefoho. Oso hiso'no Anitu kako ngkine'no hitoho ulofahoningki ntima'mentisofoho. ¹⁴ Oseso Jisas kako ngkimo wopingo ntokofonto nontimanto kako'njopo ngkimo menihumati'mentisofoho. Osopo kako ngkimo simeho uyo so'no lontihwamentisofoho. Kako ngkimo simeho mikunimposo ntapmmentiso so'no ngko kakimo simeho engo uyalokweno.

¹⁵ Olo hungkuno loso nihu'no nehopeho. A'amu hopi'nono hofiko upa'nifijoso hofiko simeho hi'ntnnono uyife. Oso hungkuno hiso olenoho. Nakwoe Hwe Engo Kilais Jisas kako nakwo a'amu honingkano wonyo'njo hn'nimo asomo netimayo'ne kako nakwoe hwaho lopo pmmentisofoho. Oso hungkuno hiso nihu'no nehopeho. I a'amu hopi'nonohino sofe honingkano wonyo somo ngko nje wonyoso uyakolo'mentohefoho.

¹⁶ Kilais Jisas kako kakoe yahino wopingoso a'amu hopi'nonohino somo

uko wehontojwahumo lonto kako ngko Pouli'nimo honingkano wonyo'njo sohwo'nimo kako simo'mo wopingo ntoho'mentisofoho. Oso'no nom'ne a'amuso hofiko ngkimo nonohoningkuji huno ole wosyofisyantifeho.

Poul kako Anitumo wonyo ne'no ulohofahoningki Anitu kako oso wonyo hiso'no Poulimo tohino komo'no mummentisofoho. O'o, Anitu kako Poulimne'no hontohumayo uloh'o'mojo sohwo Poulimo wopingo umokumentisofoho. Oso'no hofiko huno ole wosyafihinantifeho.

Kilais kako oso hwe nihu'no wonyo sohumne'no wopingo umokumaso hopaso Anitu kako ngkimo oso hopa wanimokumontonoho. Anitu kako nakwoe wonyomne'no tohino komo'no monejape'njo hontohumayo inyo hweho. Hofiko huno ose syafisyikuji hofiko Kilais Jisasimo simeho hi'ntnnono uyikuji hofiko songo ne'no humantokutnnefoho. ¹⁷Oseso Anitu kako yo'mayo wopingo'nohini iwo'ningkiso so'no nakwo kakoe yofe engo so'ntnne'no kakoe yokumpohn'nyo yakolo'nnyo so'ntnne'no engolopohamo nakwo woho'nomehwano. Hwapingoso Anitu huhwo sohwo kako nakwoe Hwe Engo engolopohamo ne'no nohumantihwone hweho. Kako poyo pe'nyoso mape'nonehoho. A'amu hofiko kakimo muhwonifitnnehofo oso huhwo sohwo kako koko'nohini Anitu ne hweho. Oso hungkuno hiso nehopeho.

**Poul kako Timoutimo Anituye syoho yokumpohn'nyo
fiyoho'nyo ulimentisofoho.**

¹⁸Nje hwomu Timouti sohwosi, nakwo kikimo olo syoho yalokuno loso yano kijapmmentihwone sohonta Anitu kako nakumo kikine'no hungkuno nalimentiso so'no ngko oso hungkuno homo somo huno syafisyonji hungkuno hiso apa'no kijopalokweno. Oso hungkuno homo somo kiko aho yokumpohn'nyo kemokosyohumahoji Anituye syohoso yokumpohn'nyo fiyoho'nyo. U a'amu nom'neso hofiko Anitumo nakwolaho lifijoso hofiko kikimo wonyo kilohofikujo'no Anituye hungkuno hiso jiye sampe mekino pa'nyofoho. ¹⁹Kiko Kilaisimne'no simeho hi'ntnnono uyalokuno somo aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumaho. Oso hungkuno wopingo Anitu kako jiye simeho mo'mo ho'nakisyiwo'ningkiso somo kiko hofiyu finingkayo. A'amu fehohnjoso hofiko oso simeho mo'mo hungkuno wopingo homo somo hwotoho fewo'ningkohofoso hofikoe simeho hi'ntnnono Anitumo uyimotofoso wonyo imokinimotofoho. ²⁰Oso hwe hufa'u Himeneyosi'nji Alekisanta'nji siko oso pa'nyo imo'nimentisiyo hwa'uyoho. Siko Anituye hungkuno wopingo somne'no sitofo lonji hwasyo liwo'ningkisiyo so'no ngko sikimo Seteniye ahomo uhumiati'malefoho. Oso'no oso hwe huhwo sohwa'umo Seten kako sikimo tango uyihwoso'no siko sikoe simeho iwolo'mokohosisi Anitumne'no huno wopingo wotipemanjiyoho. Siko huno wopingo tipemahosisi'manji Anituye hungkuno ne'njo somne'no sitofo hungkuno apa'no malisihnnisiyo.

Kiko a'amu somo Anitumo jomo ujo'ne olo yahino loso fitihwaho.

2 1-2 Ngko kikimo hungkuno kijopalokwe simo'mjoso olenoho. A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyivo'ningkohofoso ole uyife. Hofiko yo'mayo so'no umofonyo ikuji hofiko Mpohumo jomo ulife. Hofiko a'amu hopi'nonohino somne'no Anitumo jomo ulikuji yo'mayo Anitu hofikimo wopingo uloho'monto imentiso oso'no sekwo Anitumo isamoyoka ulimno. Oso a'amu hwaho mokosyohumawo'ningkohofo sohwanji hwe engo sohwantnne'no Anitumo jomo ulife. Hofiko Anitumo jomo ulikujo'no oso a'amu huhwo sohwa hofiko nakumo hofiyu nemokosyohumafikujo'no nakwo simeho wopingo'nji nohumehwasi Anituye yahino wopingo somo tifi ntono uningkowantanoh. 3 Nakwo a'amu hopi'nonohino somne'no Anitu honingkano wonyo somta'ni isihutofonemayo'ne sohumo jomo ulihwaso'no kako nakumo timo wopingo nahoningkuhwosi kakoe simeho wopingo umo'nimontonoh. 4 Anitu kako a'amu hopi'nonohino somo kako'no pone asomo utimayo so'no umo'ningkohoho. A'amu hopi'nonohinoso hofiko kakoe hungkuno ne'njo somo nupa'ningkuji kakimo tifi iningkayo so'no umo'ningkohoho. 5 Nakwo huno nayohoho. Anitu kako anga'nohinohwo humaho. I a'amu anga'nohino sohwo nakwo a'amu hwahoponjo lohn'nimne'no Anitumne'no hwaho loponjo humaso sohwo Kilais Jisasiyoho. Oso huhwo sohwo kako nakwo'nji Anitu'nji hungkuno monehwajiyo'ne hweho. Simeho pompengo nalipe-e'ne hweho. 6 Oso syoho homo somne'no Anitu kako sikuno ho'nahumentisoso i'mofopahoningki Kilais kako kakoe fosyohumayo wonyoangkafoso noho'nasyahoponto kako a'amu hopi'nonohino honingkano wonyo somta'ni isihutofonemayo'ne mpe enemayo'ne kakoe honiyo wopingeso usihuma'mentisofoho. Ose imentiso so'no nakwo huno ole nayohoho. Anitu kako a'amu hopi'nonohino somo asomo utimayo'ne so'no umo'ningkohoho. Oso honingkano hiso utihwa'nyopo ujo ehontojwahumentisofoho. 7 Oseso Anitu kako ngkimo olo kakoe hungkuno loso a'amu somo lutihwayo'ne nihwosopo'mentisofoho. Olo hungkuno loso ngko hwasyo molokitihwalokuyohono. O'o, nehopi lokitihwalokweno. Anitu kako a'amu temtitifo kengo somo asomo utima'mo lonto hofiko nje hungkuno ne'njo somo simeho hi'ntnnono ntapifitnne'ento hofikimo lutihwayo'ne nihwosopo'mentiso hwo'nyoho.

8 Oseso ngko olo'nimo'ningkohoho. Hwe moy'a'mi ango'meemjo hopi'nonohinoso hofiko Mpohumo jomo ulife. Oso a'amu hiso hofiko yahino wonyoso noho'nasyikuji hofiko wopingo'nohini humafikuji Mpohumo jomo ulife. Hofiko nom'ne a'amu somne'no simeho tohino muhmnyo'njo uyono. Hofiko yoka mahnnyo'njo ufe. O'o Anitumne'no huno nto'no syafisyikuji kakimo yo'mayo so'no jomo ulife. Ose nimo'ningkohoho.

Moya'mi sofamne hungkunofoho.

⁹Ngko moya'mi sofamne'no ole so'no nimo'ningkohoho. Moya'mi sofa hofiko huno ito'no syafisyikuji he manji'mofa ito'no fiyimno. Sekwo huno ole so'no nosyafihu'ningkutoho. U ngko angkafi'nyoho. A'amu wanohonife. Ose likuji yo'mayo he manji'mofa hamniyoho engo ihn'naofikuji mijiyo'nji a'apahomne wokososo wopingo wopingo ihn'ningkutoho. O'o, yo'mayo he manji'mofa honje monje yi'mo'ningkutoho. ¹⁰Sekwo moya'mi sofasi a'amu ole wonalife, Hofiko Anituye mehomni nefafoho. A'amu ose wonalife sekwo ose lifijo'manji sekwo Anituye syoho wopingo'nohini fiyimno. Oso syoho wopingo hiso sekwoe a'apahomjo wokoso pa'nyofoho. ¹¹Sekwo moya'mi sofasi sekwo nom'ne a'amumne'no hwahopo pawekuji nom'ne a'amufe huyo so'mo mampi'nyo humafikuji Anituye hungkuno upa'nimno. ¹²Ngko olo yahino loso'no manimo'ningkiyohoho. Hwe sohwa hofiko moya'mi sofamo enjwa'mo humayoso wopingo'maho. Ngko moya'mi sofa hofiko hwe sohwamo Anituye hungkuno lutihwayo so'no manimo'ningkiyohoho. O'o, moya'mi sofa hofiko mampi'nyo humafikuji Anituye hungkunoso haloho'no upa'nife. ¹³Simo'mjo hwapingoso Anitu kako Atam simo'mo mti'mokonto tifi Efa mta'mokumentisofoho. ¹⁴Nom'neso olenoho. Atam kako Iten nohumanto Seteniye hwasyo hungkunomo simeho hi'ntnnono tuyimmentisofoho. O'o, Efa kako oso hwasyo hungkuno homo somo nupa'nonto simeho hi'ntnnono uyonto tifi iningkawento honingkano wonyo imentisofoho. Oso imo'nimentiso so'no huno syafisyihwasi moya'mi sofa hofiko hwe sohwife hungkunomo enjwa'mo wohumafe. ¹⁵Oseso olohonta moya'mi sofa hofiko mehomni aswo mantifeso tohino engo malokwofo. I oso'no hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono ne'no uyikuji nom'ne a'amu so'nji hofiko simeho iningkuji hofiy'o'no ufo'mafikuji honingkano wopingo'nohini tipemafikuji huno wopingo'nohini syafisyikuji humentaningkuji Anitu kako oso moya'mi hofo sofafe wonyomjo tohino somta'ni isihutofumanefoho.

**A'amu Anituye syoho somo nto'no mokosyohumayo
sohwamne hungkunofoho.**

3 ¹Olo hungkuno loso nehopeho. A'amu kako Anituye syoho somo mokosyohumayo so'no kako syoho wonyoangkafo so'no umo'nimontonoho. ²Oseso oso a'amu Anituye syoho mokosyohumayo huhwo sohwo kako kakoe yahino wopingo'nohino so'nji wohumano. Ose humentaningkuhwosi nom'ne a'amuso hofiko hwe huhwo sohsumo nuhwoningkuji hofiko yahino wonyoso nihu'no motipemapifitnnehofo. Olo syoho hiloso hwe kako ape anga'nohino'njohwo humahwosi uyono. Oso a'amu huhwo sohwo yo'mayo yahino kako iwo'ningkisoso kakimo

yokumpohn'nyo mumokosyohumanehoho. Yo'mayo yahino wonyo kakimo u'masoso kako oso yahino homo somo monje yasiyoso hoponoho. Kako yo'mayo so'no huno nto'no syafisyihwosi syoho nto'no uyono. Oso hwe huhwo sohumo a'amu ango kengo'mta'angoso kako nom'ne a'amu somo Anituye hungkuno lutihwayo syohoso wopingo uyono. ³Kako mijo yokumpohn'nyoso ningkuhwosi monilohofonehoho. Kako nom'ne a'amu somne'no simeho tohino komo'no muhmnonehoho. O'o, kako a'amu hopi'nonohino somo simeho wopingo'nohini uyimontonoho. Kako nom'ne a'amu somo ikujoho mafonjonehoho. Kako yo'mayo hamniyoho mayo so'ne huno engo syafisyiwo'ningkuhwoloh. ⁴Kako kakoe ape'nji mehomini'njimo kako nto'no wemokosyohumamontonoho. Kakoe mehomini sohwa kaningkwohwoe hungkunomo haloho'no upeentifeho. ⁵Hwe fihwo kako kakoe mehomini'njji kona'wohi'njimo nto'no memokosyohumayo sohwo kako oso a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyo somo nto'no mokosyohumayoso pipi wemokosyohumamontolo. O'o, awonoho. ⁶A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono kahopi uyalokuso sohwo kako a'amumo mokosyohumayo syoho loso momanehoho. Oso a'amu simeho hi'ntnnono Anitumo kahopi uyalokunjo sohwo kako olo syoholo nomahwoso'no, ngko hwe engo hwo'nyoho, kako huno ose syafisyonehoho. I kako oso hunoso nosyofisyihwosi'manji Anitu kako oso huno wonyo hiso'no kako Setenimo wae yao'mentiso hopaso oso hwe sohumo wae yaofonefaho. ⁷A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo yontifi yolo'no humalofo huhwanji oso hwe a'amumo mokosyohumayo syoho'njo sohumo uhwoningkuji kakoe yahino wopingo somne'no hofiko huno ole wosyofisyantifeho, Kako hwe wopingo hweho. Kako yahino wonyo yoso'manji hofiko kakoe yahino wonyo somne'no hungkuno mjulikujo'no Seten kako monje ulohofihwoso'no kakoe syohoso wopiwahu'montonoho. Kako Anituye a'amu somo honingkano wopingomo nto'no momihwajonehoho.

I ngko olo iyoswo a'amu yahino wopingo wopingo'njo somne'no mti'mokalokwe loso i a'amu oso yo'mayo yahino hi'njo somo kiko Anituye a'amu ne somo mokosyohumayo'ne syoho so'no uhwosopofo.

A'amu Anituye syoho'njo sofe hungkunofoho.

⁸Oso pa'nyoso a'amu Anituye syoho'njos o hofiko hofikoe yahino somne'no huno nto'no wosyafihu'nife. Hofiko huno hufa'u'nji nomokosyohufikutoho. O'o, huno Anitumne'nohini wosyafihupife. Hofiko mijo yokumpohn'nyo ningkujuji nonilohofikutoho. Hofiko huno nom'ne a'amu mta'ni hamniyoho yo'mayoso engo mayoso'no huno nosyafisyikutoho. ⁹A'amu Anituye syoho'njo sohwa hofiko hofikoe simeho mo'mo ole mahnnifitnnehofo, Ngko wonyo hwo'nyoho. Ose mahnnifitnnehofo. O'o, hofiko Anitu kakoe hungkuno ne'njos o

uko ehontojwahumentiso homo somo simeho hi'ntnnono uyikuji aho yokumpohn'nyo wokemokosyohumantifeho. Ose ikujo'no ole wosyafihu'nife, Anituye hungkuno ne'njoso nje yahino wonyo somo wae yanimo'mentisofoho. Kakoe hungkunomnophini uningkamo. Ose syafihu'ningkuji Anituye yahino wopingo'nohini uyife.¹⁰ A'amu Anituye syoho'njo sohwa hofikoe yo'mayo yahino so'nji hofikoe syoho so'nji sekwo simo'mo uhwonimno. Oso homo somo sekwo yahino wopingo'nohini uhwonifijo'manji e'wano hofiko Anituye syohoso uyife.¹¹ I hofikoe a'musya hofanji yahino wopingo'nohini uyife. Hofiko nom'ne a'amu somne'no sitofo nolikutoho. Oso moya'mi hofo sofa hofiko yo'mayo yahino iwo'ningkohoho huhwo sohwo hofikimo yokumpohn'nyo mumokosyohumanehoho. Oso yo'mayo yahinoso hofikimo u'masoso hofiko oso yahino homo somo monje yasiyoso hoponoho. Hofiko yo'mayo yahino iwo'ningkohofoso nto'nohini uyife.¹² A'amu Anituye syoho'njo sohwo kako ape anga'nohini womano. Oso hwe huhwo sohwo kako kakoe mehomil'nji kakoe ape'nji nto'no womokosyohumano.¹³ A'amu Anituye syoho'njo sohwa hofiko hofikoe syoho wopingo'nohini ikuji hofikoe humayo yahinoso wopingo'nohini'manji a'amuso hofikimo nuhwoningkuji hofikoe yofe noho'nomafikuji yo'mayo hungkuno Kilais Jisas mta'angoso lutihwawo'ningkohoho somo hofiyu upo'nantifeho.

Anituye hungkuno hwapingoso olenoho.

¹⁴ Ngko sekwoe angopo sekumo komo'no wose'ma'monji yalokweno. ¹⁵ I oso'no ngko komo'no mose'maso yalokwe so'no ngko olo iyoswo mti'mokalokwe losomo sekwo atofo likuji Anituye mehomife yahino wopingo so'no huno wopingo wotipemantifeho. Sekwo Anituye mehomisoku, Anitu kakoe ango kuyoho. Anitu kako sekwoe simeho mo'mo songo humaho. Oseso sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono uyalokwofo soku sekwo Anituye hungkuno ne somo aho yokumpohn'nyo kesyohumafikuji oso hungkuno huhwo sohwo sekwo itihwa'nyopo meho'nahumno. ¹⁶ Anituye hungkuno hwapingo ujo ehontojwahumentisoso nihi'nno wopingofoho. Anituye hungkuno hwapingoso Jisas Kilaisiyoho. Oso huhwo sohwo kako kakoe yahino wopingo somo a'amu hwahoponjo hn'nwi monje mesyanehwono. Kakoe yahino somo simeho hi'ntnnono uyalokuhwoneso olenoho.

Jisas Kilais kako nakwo a'amu hwaho loponjo lohn'nwiye a'apaho nehopi manto kako utihwa'nyopo i'mofapmmentisofoho.

Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako Kilaisiyeye yahino hwapingo neso netihwahoningki oso yahino hiso nto'nohini uhwoniwo'ningkuhwonefoho.

A'amu ahwomomjo huhwo wopingo osenohini uhwoniwo'nigkohofoho.

Kilaisiye hungkunoso a'amu temtitifo hopi'nonohino sofe
 ango'meemo ho'nimentisofoho.
 A'amu hwahoponjoso hofiko kakine'no huno syafisyontifi simeho
 hi'ntnnono umentohofoho.
 Anitu kakoe hwomu Kīlaisimo ahwomomo utima'mentisofoho.

**A'amu hwasyo hungkuno lutihwawo'ningkohoho
 sohwafe hungkunofoho.**

4 ¹Anituye Towahuno sohwo kako hungkuno yolohe ole nalimento,
 Olo hwaho lopo sīkuno moi'wo imo'nyo'ne mofone sohonta a'amu
 fehohnjoso hofiko Anituye hungkunomo hohujo ikinjaopitnnefoho. Oso
 hohosohonta hofiko hwasyo hungkuno upa'ningkuji hofiko Setenimo tifi
 iningkafitnnefoho. ²Oso a'amu wonyo hwasyo hungkuno likujo sohwa
 hofiko oso hwasyo hungkuno homo somne'no hofiko simeho mo'mo
 wonimango munyo'njo ihwoso'no olo'mo i'nongki wohumentihwantifeho.
³Hofiko hwasyo hungkuno ole wolutihwantifeho. Sekwo ape
 nomafikutoho. Sekwo wosopayo fehohnjoso noningkutoho. Hofiko
 hwasyo hungkuno ose wolantifeho. I oso'no yo'mayo wosopayo nyo'ne,
 ape mayo yahinoso Anitu kako kakoe mehomu ne somo uyimentisofoho.
 A'amu Kīlaisimo simeho hi'ntnnono uyivo'ningkohofoso hofiko Anituye
 hungkuno ne'njo somne'no huno uyahoningki oso yo'mayo hiso hofiko
 Anitu kakoe aho mta'ni mantife so'no hofiko Anitumo isamoyoka
 uliwo'ningkohofoho. ⁴Nakwo olo so'no huno nayohoho. Yo'mayo Anitu
 mti'mokumentisoso wopingofoho. I oso'no nakwo humayoso peho'neto.
 O'o, nakwo Anituye ahomata'ni yo'mayoso nomehwasi kakimo isamoyoka
 ulano. ⁵Ou, yo'mayo Anitu mti'mokonto wopingofoho nalimentiso
 so'no nakwo oso hiso'no isamoyoka uliwo'ningkuhwone'manji yo'mayo
 woping'nohini imo'nalofoho.

**Poul Timoutimo ulimento, Kiko nto'no humahoji
 Anituye hungkuno nto'no filutihwaho.**

⁶U ngko Pouli'ni olo hungkuno kikine'no mti'mokalokwe loso kiko olo
 hungkuno loso Anituye a'amu ne somo lutihusoso u kiko Kīlais Jisasiye
 syoho ulohofiyo ne umo'nimonnoho. Kiko Anituye hungkuno somo
 simeho hi'ntnnono uyohoji sīkuno huhwo huhwi tifi iningkus'o'manji
 kiko Kilaisiye yokumpohn'nyo mahoji yokumpohn'nyo waloho'monnoho.
⁷Kiko seningkwohwosa mta'ango a'mane hungkuno so'no huno pi'ningo
 engo nosyafisyohotoho. O'o, oso hungkuno huhwo sohwo kako nakumo
 Anituye yofeso molonetihwanehoho. Kiko Anituye yahino so'no huno
 nto'no syofisyomahoji osomnohini nto'no iningkayo'ne syoho engo
 fiyo. ⁸Nakwo olo hwaho lopo yo'mayo syoho iwo'ningkuhwoneso
 nakwoe a'apahoso yokumpohn'nyo imokin'iwo'ningkuhwonefoho.

Oso wopingofoho. Oso pa'nyoso nakwo Anituye yahino so'no huno ne'no syafisyihwasi osomnophini tifi nto'no iningkowasoso oso yahino hiso olo hwaho lopo humentaningkuhwasi wonefo'mamontonoho. I olopo'nohino'maho. O'o, nakwo Anitu'nji ne'no humentaningkuhwasi tifi hohonta ne'no nefo'manefoho. ⁹Olo hungkuno lalokwe loso nehopeho. Hungkuno hilo somo a'amu hopi'nono nupa'ningkuji simeho hi'ntnnono uyife. ¹⁰Anitu kako a'amu hopi'nonohinoso kakimo u'mayo'ne honingkano imo'mentisofoho. Nakwo Anitu kako songo ne'no humaso sohumo simeho hi'ntnnono nehopi uyalokuhwone hn'nimo Anitu kako asomo netimayo'ne nakwo hontohumalohwono. Oso'no nakwo syoho tohohmtnno'njo yalokuhwoneso a'amu hopi'nono hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono uyifitnne'entani yalokuhwono.

¹¹Kiko a'amu hopi'nonohino somo Anituye hungkuno somo ito'no iningkafitnne'no hungkuno yokumpohn'nyo filutihwaho. ¹²Timouti sohwosi, kiko hwe songo hwosoho. Oseso kiko nto'no mohumayo'manji a'amu hofiko kikimo kohoningkuji ole wokilantifeho. Timouti kiko yo'mingohwosi'maho. Ose wokilantifeho. Oso'no kiko nto'no fosyohumahoji a'amu jije yahino wopingo yahoningkiji kohoningkuji tifi wokiningkapife. Yo'mayo hungkuno ujoso nto'no uso. Kiko hopi'nonohino somo simeho uyo. Anitumo simeho hi'ntnnono uyo. Honingkano wonyo ane wopingo'nohini fiyo. ¹³Ngko kikimo ku'mayo so'no hontohumahoji Anituye hungkunoso kiko a'amu hopi'nonohino somne'no atofo fiso. Kiko Anituye yahino wopingo so'no syoho toho mtnno'njo fitihwaho. ¹⁴Hohonta kiko Anituye syoho ma'mentohino sohonta hwe engo sohwa hofiko kikimo aho kilonjimokumentohifo sohonta Anitu kako kikimo kakoe syoho iyo so'ne kakoe yokumpohn'nyo kijapmmentisofoho. Kiko oso hiso'no ikwesiyafisyojohoji aho yokumpohn'nyo kemokosyohumahoji Anituye syoho yokumpohn'nyo fiyo. ¹⁵Engolopohamo kiko Anituye syoho so'no simeho kumo'ningkuhwoso'no oso syoho homo somo nto'no mokosyohumentaningkiji a'amu hofiko nokohoningkuji hofiko oso jije syoho wopingo imo'nalokunjo so'no a'amu wokohonantifeho. ¹⁶Kiko nto'no humanji Anituye syoho iwo'ningkino so'no huno nto'no syafisyohoji kiko a'amu somo Anituye hungkuno nto'no filutihwaho. Kiko oso syoho hiso nusikwajohotoho. O'o, kiko oso syoho hiso'no yokumpohn'nyo fiyoho'nyo. U kiko ose yohojo'no a'amu hofiko jije hungkunomo haloho kupewo'ningkohofo so'njimo Anitu kako kiko'nji wosetima'montonoho.

**Poul Timoutimo ulimento, Kiko a'amumo
yahino wopingo'nohini ulohofo.**

5 ¹Timouti, kiko hwe engo sohwamo yoka nulohotoho. O'o, kiko hungkuno hofijo'no ulohoji hofikimo honingkano nto'no

hmmofihwajo. Hofiko jije mpohwosa pa'nyo hwafoho. Kiko hwomu songo sohwamo honingkano jije ningkwahwosamo imofihwajiw'o'ningkino hopa hmmofihwajo. ²Jije na'u jamo honingkano nto'no mihwajiw'o'ningkino hopaso nom'ne moya'mi sofamo oso hopa hmmofihwajo. Moya'mi songo sofa hofiko hnnampijamo imofihwajiw'o'ningkino hopa hmmofihwajo. Kiko moya'mi songo sofanji nohumahoji kiko hnnampijanji humawo'ningkino hopaso honingkano nto'no fiyo. Wonyo honingkanoso yohotoho.

Apiwojo sofamo nto'no mokosyohumayo'ne hungkunofoho.

³U a'mu fisi kakoe hwehwo poyo nto pe'nososi kako'nohini humentaningkuhwososo a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'ningkohofo somo apiwojo sekwo'njo ajwo'mo humalofo sofamo kiko nto'no ufo'mayo'ne nto'no filutihwaho. ⁴U oso a'musi kakoe mehomitaho, hofiyakwosalaho, oso hwa hofiko nto'no humafijo hwa'manji u hofiko oso ape apiwojo somo nto'no ufo'mapife. Hohonta a'musi kako oso mehomni somo kako nonyo wosopayo hofiyu umojofoho. Kako fo'mofu'mo hofiyu ulohu'mojofoho. Oso'no ololahontu oso mehomni sohwa hofiko homningkwohwo'ya'umo hofiko sikimo aku hofikimo mokosyohumamentisiyo hopaso hofiko sikimo nto'no womokosyohumantifeho. Oso mehomife syoho simo'mjofoho. Oso yahino hiso Anitu kakoe simehosu wopingo umo'nimontonoho.

⁵I a'mu fisi kakoe hwehwo poyo nto pe'nimentisosi oso a'mu hisi nom'nihwo nufo'mane anesi nohumanto Anitu kakimo ufo'mayo'ne hontohumaho. Oseso oso a'mu hisi kako sikuno huhwo huhwi sikuno'nji imingo'nji Anitu kakimo ufo'mayo'ne jomo ulalofoho. Oso yahino wonyoangkafofoho. ⁶I oso'no a'mu nom'nesi kakoe hwehwo poyo nto pe'nimentisosi kako kakoe hunoso a'apahomne'nohini syafisiyoso yo'mayo kakoe simeho umo lonto yontesi kakoe fosyohumayo wopingoso poyo nto pe'niyoho. ⁷Oseso kiko Timoutiki a'amu hopi'nonohino kiko'nji Anitumne'no uhu'mokuwo'ningkohofo somo homningkwohwo homnosyamo nto'no mokosyohumayo so'no hungkuno yokumpohn'nyo uso. Hofiko'nji apiwojo sofanji oso hungkuno homo somo tifi nto'no iningkafijo'manji nom'ne a'amuso hofiko hofikine'no oso yahino homo somne'no sitofo mulifitnnehofo. ⁸A'amu fihwo kako kakoe a'amu somo nto'no mufo'mayo'manji kako Anituye hungkuno somne'no hohujo nto ikinjao'maso hweho. Olo kakoe honingkano loso a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono muyo'njo iwo'ningkohofo sofe honingkano wonyo somo yakolo'nnyofoho.

⁹Apiwojo kako hwe anga'nohinohumo uma'nimentisosi kakoe soswo sikisiti (60) uyakolo'nnyosimo kakoe yofeso iyoswomo mti'mojo. Apiwojo yofe wo'nnyo sofamo ufo'mapitnne'eno. ¹⁰I apiwojo hofo sofa hofikoe

honingkano wopingo'njo sofa hofiko hofikoe mehomi somo nto'no
 mokosyohumamotofo sofa, a'amu ango kengo mta'angoso u'mahoningkofi
 wosopayo'nji ango'nji uyimotofo sofa, Anituye a'amu somo ufo'ma'motofo
 sofa, a'amu nom'ne somo yo'mayo tango u'mahoningki hofikimo
 ufo'ma'motofo sofa, hofiko yo'mayo yo'mayo syoho wopingo'nohini imotofo,
 osofafe yofe so'nohini iyoswomo mti'mokukujii sekwo ufo'mapmno.¹¹ I
 sekwo moya'mi songo sofa hofikoe hwehwa poyo nto pe'nimentohofo sofaf
 yofeso nomti'mokukutoho. O'o, hofiko nom'ne huhwamo umo'nantane'no
 yalokuhwono likuji hofiko hofikoe simeho yo'mayo umo lonte somo
 iningkakuji Kilaisiye syoho wopingo somo uliko'mantifeho.¹² Oso
 moya'mi sofa simo'mo hofiko nakwo Kilaisimne'nohini syoho uyano ko
 limentohofo osomo ne'no uningkowan majo'njo yontifi hofiko hwe nom'ne
 hwamo uma'nontifi oso hungkuno hohonta nakwo Kilaisimnophini syoho
 uyano limentohofo somo mtihueelokwofo. Oso'no a'amu Anitumne'no
 uhu'mokuwo'ningkohofoso hofiko apiwojo hofo sofamo ole ulantifeho.
 Yo'mayo hungkuno Anitumo yolo nto ulontifi aku mtihupeso hopo'maho.
 Wonyofoho. Ose ulantifeho.¹³ Nom'ne yahino apiwojo songo sofa
 iwo'ningkohofoso olenoho. Hofiko Anituye syohoso miyo'njo ikuji hofiko
 piso'mo'nyo yahinoso mafikuji ango ho'mo ho'mo uku'mofantifeho.
 Oso'nohini'maho. Hofiko siki hungkuno liwo'nontifi nom'ne a'amufe
 yahino syoho yo'mayo so'no ukinjihwojano lontifi iwo'ningkohofofoho.
 Hofiko nom'ne a'amu somne'no hwasyo hungkuno lontifi wonyo hungkuno
 kengo kengo nakwo majo'njo iwo'ningkuhwoneso liwo'ningkohofofoho.
 Oso'no kiko hofikoe yofeso iyoswomo nomti'mokohotoho.¹⁴ O'o, ngko
 moya'mi songo sofaf hwehwo poyo nto pe'nimentohofo sofamo ole
 uliwo'ningkohono. Sekwo nom'ne huhwamo uma'ningkuji sekwo mehomi
 tipemafikuji yo'mayo ango syoho osomo nto'no mokosyohumantokuno.
 Ose uliwo'ningkohono. U hofiko ose ikujo'no Anituye mango sohwa hofiko
 nakumo nonahoningkuji Anituye a'amu ne sofe yahino somo nuhwoningkuji
 hofiko nakumo sitofo monalifitnnehofo.¹⁵ Nakwo huno nayohoho.
 Moya'mi apiwojo fehohnjo sofa hofiko Anituye honingkano wopingo somo
 nuliko'mantifi hofiko Seteniye honingkano somo tifi iningkowalokwofo.
¹⁶ Oseso a'amu Anitumne'no simeho hi'ntnnono uyivo'ningkohofoso sofe
 temtitofo somta'ango hwe fihwo kako poyo pe'noso sohwae apiwojo
 humaso simo hofiko kakimo womokosyohumafe. Ose ikujo'ne'manji
 a'amu Anitumne'no uhu'mokuwo'ningkohofoso hofiko oso apiwojo hisimo
 mokosyohumayo'ne tangoso motipemafitnnehofo. O'o, hofikoe syohoso
 apiwojo hopifahwosa ane sofamo mokosyohumayoso hofikoe syohofoho.

Hwe engo Anituye syohomo mokosyohumayo sohwafe hungkunofoho.

¹⁷Hwe engo Anituye syohomo mokosyohumayo sohwa hofiko Anituye
 hungkuno losetihwawo'ningkohofoso sohwa hofikoe syoho wopingo

ifijo'manji sekwo hofikoe yofe ho'nomasikuji hofikimo mpe engo ulohopmno. ¹⁸ Hwapingoso Anituye hungkunoso ole nelalofi, Yahu (*mpulimokau*) sohwo kako kikine'no syoho engo yontaningkuhwosi kiko kakoe simuyo somo hnnanosyiswohotoho. O'o, kako wosopayo wanono. Anituye hungkuno nom'nepo ole nelalofi, A'amu syoho'njo sohwa hofiko hamniyoho womapife. Ose nelalofoho. ¹⁹ Hwe anga'nohinohwo kako a'amu Anituye syoho'njo sohumne'no hungkuno ole somjulimasofoho. Olo hwe lohwo kako wonyo imasofoho. Kiko kakoe hungkuno ose mjulisomo haloho upehotoho. I oso'no kiko a'amu hufa'utaho u hufa'u sihunehwalaho oso hwa hofiko hungkuno somjakilifijo osomo kiko nupa'ningkohoj'i'manji haloho pofo. ²⁰ A'amu Anituye syoho'njo sohwa kako honingkano wonyo yoso'manji kiko a'amu hopi'nonohino sofe timo sopo mihumajohoji osopo kiko kakoe honingkanoso nto'no mihwajo. Oseso a'amu Anituye syoho'njo hopi'nonohino sohwa hofiko honingkano wonyo somne'no i'waho nto'no uyife.

²¹ Ngko olo hungkuno kijopalokwe loso'no Anitu'nji Kilais Jisasi'nji a'amu ahwomomjo hopi'nonohinofe timopo kilalokweno. Oso'no kiko nto'no finingkayo. A'amu Anituye syoho'njo sohwa hofiko kikimo enjwa'mo humalofo somo kiko nto'no mokosyohumaho. Kiko oso a'amu hofosofe hungkuno nto'no mihwajiyo sohonta kiko olo hungkuno hiloso swo'nohini upa'ningkohoj'i kiko jije simeho mo'mo huno komo'no ole syafisyohotoho. U oloso kako imasofoho. U oso kako mimmasofoho. Jije simeho mo'mo huno komo'no ose syafisyohotoho. U kiko jije a'amu fehohnjo somo yoka mulohoyohoji nom'ne a'amu somo yoka hungkuno ulohotoho. O'o, kiko hofikimo yahino afa'nohino ulohofo. ²² Kiko a'amu fihumo kako Anituye syoho iyoso'no kiko kakimo aho komo'no ulonjimokohotoho. U simo'mo kiko kakoe humayo yahino so'nji kakoe syoho so'ntnne'no huno nto'no syafisyohoj'i kiko uhwonjoso nto'nohini uhwoningkiji'manji ou kiko osohumo Anituye syohoso noho uyo. A'amu fihumo kiko Anituye syohoso komo'no usoso kako honingkano wonyo yoso'manji oso kakoe wonyo homo somne'no tango woki'ma'montonoho. Kiko oso yahino homo somne'no kiko i'waho nto'no ehumahoji u kiko wonyo'maso wohumamonnoho.

²³ U Timouti sohwosi ngko jije yahino somne'no hungkuno we'e wakilimo. Jije simeho kumnalofiw'o'ningkiso so'no kiko ahu'mo mijo'nohino noningkohotoho. O'o, kiko ipisayo mijo we'e yokumpohn'nyo so'nji mahoji hmnyo. Oso mahoji njoso jije mnokinoso moi'wo wakumo'nimontonoho.

²⁴ Ngko a'amu Anituye syoho'njo somne'no hungkuno nom'ne wakilimo. Anituye syoho iyo so'ne a'amumo komo'no nihwosopehotoho. A'amu fehohnjoso hofikoe honingkano wonyoso utihwa'nyopo yahoningkofi a'amu hofiko nuhwonontifi wonyofoho huno

umontonoho. Oso honingkano homo somo nto'no mihwajo. I oso'no a'amu fehohnjoso hofiko hofikoe honingkano wonyoso hiyasomo mokosyohumawo'ningkohoho so'no kiko huno makiyofoho. I oso'no hwangku hofikoe yahino wonyo somo ujo ehontojwasyonefoho. Oso a'amu hofiko oso a'amu homo somo hofikoe ne so'no huno umontonoho.

25 Oso pa'nyoso nakwo a'amu nom'ne fehohnjo sofe yahino wopingoso utihwa'nyopo wentaningki uhwoniwo'ningkuhwono. I oso'no nakwo a'amu fehohnjo sofe yahino wopingoso muhwonyofoho. Oso'nji nom'ne sikuno somo utihwa'nyopo i'mofaponefoho.

**A'amu hamniyoho momaso'njo siki syoho
ulohofiwō'ningkohoho sohwafe hungkunofoho.**

6 ¹Timouti kiko a'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyiwo'ningkohoho hamniyoho momaso'njo siki syoho ulohofiyi somo ole uso. Sekwo huno ole fisyafihupmno. Sekwoe hwe engo sohwamo enjwa'mo fohumamno. Hofikoe yofeso monje ulohofikutoho. O'o, hofikoe hungkunomo haloho pekuji hofikoe syohoso yokumpohn'nyo ulohofiyimno. Ose ikujo'no a'amu nom'neso hofiko Anituye a'amu ne somne'no syoho ulohofiyi wonyo hwafoho maselifitnnehofo. Hofiko sekwoe syoho somne'no Anituye yofe so'nji kakoe hungkuno lutihwawo'ningkuhwone so'ntnne'no sitofo mulifitnnehofo.

²I sekwoe hwe engo huhwanji hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono unyohwa'manji sekwo huno ole nosyafisyikutoho. Nje hwe engo sohwo kako nje tatohweho. Oso'no ngko kakoe mangomo hwotoho wahmmonninho. Sekwo huno ose syafisyikutoho. O'o sekwo huno ole fisyafihupmno. Nje hwe engo sohwo kako Anituye a'amu ne hweho. Oso'no ngko kakine'no simeho uyimo. Ngko kakine'no syoho ulohofi'mo ngko Anituye a'amu ne sohumo ufo'malokweno. Huno ose syafisyikuji syoho wopingo'nohini ulohofiyimno. Oso hungkuno hiso kiko oso a'amu homo somo uso.

A'amu hwasyo hungkuno lutihwayo sohwa hofiko huno ane hwafoho.

Engolopohamo kiko hwe moy'a'mi hopi'nonohino somo olo hungkunolo lutihwahoji hofiko tifi iningkayo'ne huno ufohotofo. ³Nakwoe Hwe Engo Jisas Kila siye hungkunoso Anituye yahino wopingo so'no lonetihwawo'ningkisofoho. Hwe fihwo kako oso hungkuno homo somo nuliko'manto nom'ne hungkuno kengo lutihwaso'manji ⁴kako huno ne so'no huno'maso hweho. Kako oso huno hwasyo somo ho'nom'o'nalofoho. Kako yo'mayo sakinjo so'no ole liwo'ningkohoho, Nakwo hungkuno hnnyoso kengko kengko'nohini wohnnano liwo'ningkohoho. Hofiko ose hnningkahoningkofi olo yahino loso imo'niwo'ningkisofoho. Nom'ne a'amu somne'no simano hntotohino, simeho wonyo, ikujoho, sitofo,

nom'ne a'amu somne'no huno wonyo syafisiyo, ⁵ hofiko yoka hungkuno hnniwo'ningkohofofoho. Oso a'amu hiso hofiko hofikoe hunoso hwayo hohnjofoho. Oso a'amu ose sohwa hofiko Anituye hungkuno ne somo hofiko aho yokumpohn'nyo mokemokosyohumunyofoho. Hofiko olo hwasyo hungkuno lomo syafisyiwo'ningkohofofoho. Nakwo Anituye honingkanomo iningkowaso'manji ho'yango womantanaho.

Ho'yango engo mayo'ne hungkunofoho.

⁶ U nehopi a'amu fihwo kako Anituye yahinomo iningkawe sohwo'manji oso a'amu sohwo kako Anitu mta'ni yo'mayo wopingoso woma'montonoho. I oso'no kako yo'mayo mayoso'no huno mosyafisiyo'njo yoso'manji ole wasyofisyono, Ngko yo'mayo mokosyohumameso hoponoho. Kako huno ose syafisyihwosi kako simeho wopingo'nji wohumamontonoho. ⁷Nakwo huno nayohoho. Nena'wohija olo hwaho lopo aswo nema'mmentohofo sohonta yo'mayo ahomo mokaho'nnyo monema'mmentohofo. O'o, awonoho. I oso pa'nyoso hwangku nakwo olo hwaho lopo poyo pe'ningkuhwasi Anitumo u'mano lihwasi oso apa'no u'manefoho. ⁸ U nakwo wosopayo'nji hwapife'nji'ni'manji u nakwo ole wolano, Ooso ngko'ne hoponoho. Ose wolano. ⁹ A'amu fehohnjoso hofiko ho'yango engo mayo'ne syofisyalokwofoso hofiko oso ho'yango'no hunoso hofoyo hopa lisyoswofohinalokwofo. Oseso hofikoe simehoso yo'mayo hopi'nonohino somne'no nulikafihwosi yo'mayo ho'yango engo mane'eno likuji yo'mayo yahino wonyoso uyantifeho. Oso hohosohonta hofiko nihi'nahone tikanomo ufitnnefoho. ¹⁰ Yo'mayo yahino wonyo hwapingoso olenoho. Hamniyoho engo mayo'ne yahino somo kako aho yokumpohn'nyo kemokosyohumaho. A'amu fehohnjoso hofiko hamniyoho engo mayo so'no simeho umo'ningkahoningki hofiko Anituye yahino wopingo somne'no hohujo nihi'nahone ikinjaofontifi hofikimo yo'mayo tango engoso u'malofoho.

**Poul kako Timoutimo kiko songo ne'no humayo yahino somo
aho yokumpohn'nyo fikesyohumaho ulimentisofoho.**

¹¹ Timouti sohwosi, kiko Anituye syoho ulohofiyne sohwosi oso yo'mayo yahino wonyoso iyo'eno. O'o, kiko honingkano wopingo umo lohoji nano yokumpohn'nyo mtitofo. Kiko Anituye yahino wopingo somo tifi finingkayo. Kiko Anitumo simeho hi'ntnnono uyohoji kiko nom'ne a'amu somo ufo'mahoji yo'mayo tango ku'mayo so'no kiko yokumpohn'nyo filohofo. Kiko a'amu hopi'nonohino somo simeho pompengo umofohoji wopingo'nohini ulohofo. ¹² A'amu kako Kilaisimo simeho hi'ntnnono uy'iwo'ningkiso sohwo mjake'we hnnyo yahino iwo'ningkiso hweho. Kako yo'mayo yahino wonyo somo nuyakolofihwosi kako usijo'no humayo hohwafo somo i'mofapihwosi ho'yango songo ne'no humayo'neso

aho yokumpohn'nyo womakumontonoho. Oso pa'nyoso kiko syoho yokumpohn'nyo yohoji engolopohamo songo ne'no humayo'ne somo kiko aho yokumpohn'nyo fikemokosyohumaho. Anitu kako kikimo hohonta oso hiso'no kuhwosopo'mentisofoho. Kiko Kilaisimo simeho hi'ntnnono uyivo'ningkino so'no a'amu pi'ningo engo somo yolo ho nto lijwaofiwo'ningkino hwosoho.¹³ Anitu kako yo'mayo songo humayo'ne ho'nahumentiso sohwo'nji Kilais Jisas kako hwe engo Pountiyas Pailot sohumo kakoe hwapingo so'no yolo ho lijimo'mentiso sohwo'nji siko'monta'i siko nekumo ehonontaningki ngko olo hungkuno yokumpohn'nyo loso kijopalokweno.¹⁴ Kiko nakwoe Hwe Engo Jisas Kilais kako utihwa'nyopo asomo peso'no hontohumahoji kiko Anituye hungkuno somo nto'no mokosyohumahoji kiko tifi nto'no finingkayo. Osomo iningkahuju kiko nom'ne hungkuno'nji nomujo'mokohotoho. O'o, jije wopingo humayo so'no a'amu hofiko nokohoningkuji hofiko Anituye hungkuno somne'no sitofo malifitnnehofo.¹⁵ Oso sikuno Anitu ho'nahumentiso nto'nohino somo Anitu kako nakwoe hwaho utihwa'nyo lopo nakwoe Hwe Engo Kilais Jisasimo uhwatimontonoho. Anitu kako'nohini yokumpohn'nyo huhwo sohwo kako yo'mayo so'no simonyo iyoso hwapingo hwaho. Kako a'amu hwaho mokosyohumawo'ningkohofo sohwanji hwe engo hopi'nonohino sohwanjiye Hwe Engo hwaho.¹⁶ Oso Anitu anga'nohino huhwo sohwo kako kako'nohini poyo mape'niwo'ningkiso hwaho. Anitu kako kakoe pomponaho engo sopo humaho. Oso kakoe pomponaho engo hopo sopo humaso so'no nakwo kako'njo tifonepo mu'manehwono. Nakwo a'amu hopi'nonohino hn'awi humentani nakwo'njo mta'ningo a'amu anga'nohino hwo kako nolikafonto Anitumo muhwonyofoho. Oso pa'nyoso olahonta hwangku hohonta nakwo Anitumo muhwonanehwono. Nakwo kakoe engo so'no kakoe yofe engo so'nji yokumpohn'nyo so'ntnne'no engolopohamo ne'nohini woho'nomehwano. Nehopeho.

A'amu ho'yango engo'njo sohwafe hungkunofoho.

¹⁷ A'amu ho'yango engo olo hwaho lopo mokosyohumawo'ningkohofo somo ole uso, Sekwo yokumpohn'nyo imo'ningkutoho. Sekwo olo hwaho loponjo yo'mayo mokosyohumalofo moi'wo imo'niwo'ningkiso osomo simeho uyikutoho. O'o, sekwo Anitumo simeho nehopi uyimno. Kako nakumo yo'mayo nakwo simonyo iyo'ne yo'mayoso nejapiwo'ningkisosso kako hwapingo hwaho.¹⁸ Oso hungkunoso ulohoji hungkuno nom'ne olo'nji yokumpohn'nyo uso. Sekwo yo'mayo syoho wopingo'nohini fiyimno. Oso syoho engo hiso ikuji hofikoe simeho wopingo umo'ni'montonoho. Sekumo yo'mayo Anitu sejaponteso sekwo nom'ne a'amu umofonyo yalokwofo somo ufo'mapmno.¹⁹ Hofiko ose ifijo'manji tifi no'mo yo'mayo wopingo hofikimo ufo'mayo'ne hu'mesyalokwofo. Osohonta hofiko songo ne'no humayo'neso womantifeho. Ose uso.

Timouti sohwosi kiko jije syohoso nto'no mokosyohumaho.

²⁰ U kiko Timouti sohwosi, olo syoho Anitu kijapmmntiso lomo nto'no mokosyohumaho. A'amu olo hwaho loponjo sohwa hofiko olo hwaho loponjo huno loso nefoho liwo'ningkohofo so'nji yo'mayo hungkuno sakinjo so'nji mokosyohumantifi Anituye yofe moho'nomayo iyo so'ntnne'no kiko hohujo fikinjafo. Oso hungkuno hiso Anituye hungkuno somo mangohwo imo'nimentisofoho. ²¹ A'amu fehohnjoso ole liwo'ningkohofi, Nakwo huno hi'nji'nwoho, hwasyo ose lontifi hofiko Anituye hungkuno ne somo uhwosopeelokwofo.

Anituye hitoho engoso sekumo ufehu'mokasesyono.

Nje hungkuno osohopeho.